

Arbowet en aansprakelijkheid voor particuliere houtzagers

Opdrachtgever
VBNE, werkgroep Arbo en
Veiligheid

Uitvoering
Jan Polman
Polman Arbo & Veiligheid
Buitenruimte

Augustus 2016

Foto's
Jan Polman

Vormgeving
Mariëtte Boomgaard,
Ocelot Ontwerp

Druk
Flyeralarm B.V.

Inhoud

Inleiding	3
1 Veiligheid bij het boswerk geldt voor iedereen	4
2 De verantwoordelijkheid	5
3 Maak afspraken	6
Bijlage: Veiligheidsvoorwaarden 'Brandhout op stam particuliere houtzagers'	8

Inleiding

Brandhout op stam wordt vaak aan particuliere hobbyzagers gegund. De hobbyzager mag het hout voor een vriendelijke prijs of zelfs gratis meenemen, en de terreineigenaar heeft voordelig onderhoud van zijn bos.

Maar wie is dan verantwoordelijk voor de veiligheid? En welke afspraken moeten daarover gemaakt worden? Daarover staan in deze brochure de belangrijkste aandachtspunten.

1 Veiligheid bij het boswerk geldt voor iedereen

Omzagen en het korten van hout zijn risicovolle werkzaamheden. Daarom gaat er veel aandacht uit naar de veiligheidsmaatregelen, zoals machineveiligheid, persoonlijke beschermingsmiddelen en de vaardigheden en deskundigheid van de uitvoerenden. Aan deze veiligheidsvoorschriften hebben alle betrokken partijen uit de bos- en natuursector zich geconformeerd. Hierdoor is het huidige

veiligheidsniveau in de bos – en natuursector goed. Dit wil de sector dan ook zeker vasthouden en waar mogelijk zelfs nog verhogen. Het valt op als een ondeskundig hobbyzager boswerkzaamheden onveilig verricht. Daarom wil de VBNE, waarin de belanghebbende partijen vertegenwoordigd zijn, daar aandacht aan schenken zodat dit ook veilig en naar ieders tevredenheid gebeurt.

2 De verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheden en de daarbij horende inspanningsverplichtingen zijn bij het uitbesteden van werkzaamheden aan een bedrijf redelijk duidelijk (zie brochure Arboretum – Oprachtnemer VBNE). Bij een werkgever - werknemer relatie is dit al helemaal helder. Maar het wordt lastiger om dit voor de hobbyzager en de betreffende terreineigenaar concreet te maken. Soms kan het een soort vrijwilligers-

werk zijn of is het een vriendendienst. Maar ook kan de situatie op een houtverkoop op stam lijken. Bepalend voor de juiste invulling hiervan is altijd de specifieke situatie zoals die zich in de werkelijkheid voordoet. Het in het kader geplaatst veel voorkomend voorbeeld wordt in deze brochure als uitgangspunt genomen. Aan dit voorbeeld worden de verantwoordelijkheid voor de eigenaar en de hobbyzager gekoppeld.

VOORBEELD

Een terreineigenaar gunt hout op stam aan een niet professionele houtzager; gratis of tegen een geringe vergoeding. Dit doet de terreineigenaar mede omdat zo het bos onderhouden wordt en hij hiermee dus een voordeel heeft. De eigenaar geeft van tevoren aan welke bomen weggehaald mogen worden maar is niet betrokken bij de daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden.

De eigenaar

Deze eigenaar weet dat zaagwerkzaamheden risicovol zijn. Gevaarlijke 'toestanden' op zijn terrein wil hij niet hebben. Alleen als er voldoende maatregelen zijn getroffen waardoor de risico's aanvaardbaar worden kan hij deze activiteit laten doorgaan. Dit is in de eerste plaats zijn morele verantwoordelijkheid. Maar mocht er een ernstig ongeval tijdens de werkzaamheden plaatsvinden dan kan hij hiervoor ook wettelijk aansprakelijk

gehouden worden. Dit mogelijk op basis van de zorgplicht bij een vriendendienst of als opdrachtgever bij het aanbesteden van werk. Door aan de gunning van het hout duidelijke voorwaarden te koppelen van tevoren kan de eigenaar in ieder geval zijn aan zorgplicht voldoen. Maar boven al ook met een goed geweten het hardhout zijn bos uit zien rijden.

Hobbyzager

Nadat de hobbyzager afspraken heeft gemaakt met de terreineigenaar is hij tijdens de werkzaamheden zelf verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheid. Maar hij is ook verantwoordelijk voor die van zijn omgeving zoals passerende wandelaars en andere recreanten. Neemt hij een 'hulpje' mee die als vriendendienst bij de werkzaamheden meehelpt, dan kan de hobbyzager daar ook verantwoordelijk worden gesteld.

3 Maak afspraken

In de tijd dat er weinig tot geen veiligheidsvoorschriften bestonden waren de gevolgen van een ongeluk zeer ernstig. Die periode wil niemand terug. Juist daarom is het belangrijk dat ook de hobbyzager, die bloot staat aan de bekende gevaren, zich daar dan ook voldoende tegen beschermt. Een terreineigenaar wil geen ongewenste gevaarlijke taferelen op zijn terrein. Geef als terreineigenaar dan ook

duidelijk aan onder welke voorwaarden de werkzaamheden uitgevoerd moeten worden.

Hieronder staan de belangrijkste aandachtspunten van de veiligheidsvoorwaarden bij het gunnen van brandhout op stam aan particulieren. Deze zullen door de terreineigenaar voor zijn eigen situatie specifieker gemaakt moeten worden. Weet in ieder geval dat de te

vellen bomen afgestemd zijn op het vaardigheidsniveau van de hobbyzager. Denk hierbij aan de dikte, de hang- en vellingsrichting, de omgeving, enz.

De veiligheidsvoorwaarden kunnen mondeling afgesproken worden, maar het is natuurlijk beter om dit schriftelijk vast te leggen. De terreineigenaar kan de controle op de uitvoering van de voorwaarden zelf of door een door

hem aangewezen deskundige laten doen. Een voorbeeldformulier met veiligheidsvoorwaarden staat in de bijlage van deze brochure.

Naast de veiligheidsvoorwaarden zijn er uiteraard nog meer zaken vast te leggen zoals, de uitvoeringsperiode en tijdstippen, vrijhouden van paden en wegen, de hoogte van het afzagen, vervoer, Flora- en Faunawetgeving, enz.

DE AANDACHTSPUNTEN BIJ HET OPSTELLEN VAN DE VOORWAARDEN

- Geef duidelijk het te vellen hout aan.
- Eis de noodzakelijke deskundigheid en vaardigheid voor de werkzaamheden, bijvoorbeeld: een bewijs van deelname aan een training van het vellen van bomen met de motorkettingzaag.
- De machines en gereedschappen moeten in dusdanige staat zijn dat ze voldoen aan de huidige veiligheidsvoorschriften en dus deugdelijk zijn, dat is: Machine-richtlijn (CE), geen ernstige slijtage aan onderdelen die de veiligheid beïnvloeden, machines en hulpmiddelen zijn geschikt voor de werkzaamheden.
- Eis dat de noodzakelijke persoonlijke beschermingsmiddelen gedragen wordt en dat deze in orde zijn. Dus: de juiste bescherming bieden en in die staat verkeren dat ze dit ook doen.
- Geef aan dat de hobbyzager verantwoordelijk is voor de veiligheid van andere personen die hem helpen bij het uitvoeren van de werkzaamheden. Dus dat zij aan dezelfde noodzakelijke veiligheidseisen moeten voldoen.
- De hobbyzager zorgt dat de bezoekers van het bos veilig zijn werkzaamheden kunnen passeren.

► Meer informatie over veilig werken in de bos en natuursector: www.vbne.nl

Bijlage **Veiligheidsvoorwaarden** **‘Brandhout op stam particuliere** **houtzagers’**

Dit is een voorbeeldformulier met de belangrijkste veiligheidsvoorwaarden voor het vellen, korten en afvoeren van brandhout door particuliere houtzagers.

1. VERANTWOORDELIJKHEID

De particuliere houtzager die het hout voor een bepaald bedrag of gratis uit het bos afzaagt en meeneemt is verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheid, maar ook voor die van zijn omgeving zoals passerende wandelaars en andere recreanten.

De in dit document benoemde veiligheidsvoorwaarden zijn ook van toepassing op de personen die de particuliere houtzager helpen bij zijn werkzaamheden. De particuliere houtzager is verantwoordelijk voor de naleving daarvan.

2. DESKUNDIGHEID

De particuliere houtzager is aantoonbaar minimaal 18 jaar oud en beschikt over aantoonbare voldoende deskundigheid voor de uit te voeren werkzaamheden. Dit betekent voor het vellen en korten van bomen:

- De juiste kennis hebben over de gevaren en de risico's die zich bij de betreffende werkzaamheden kunnen voordoen. De passende maatregelen kunnen nemen zodat de risico's beheersbaar gemaakt worden.
- Beschikken over de juiste uitvoeringsvaardigheden: werktechniek, werkwijze plus de werksituatie goed kunnen inschatten.

Voldoende deskundigheid kan aantoonbaar gemaakt worden met een bewijs van deelname aan een training waarin de deskundigheid voor de betreffende werkzaamheden behandeld is. Of, als de aanbieder van het hout zelf over de kennis van de juiste deskundigheid beschikt kan hij, voorafgaand aan de gunning, de noodzakelijk geachte deskundigheid van de particuliere houtzager vaststellen. Dit bijvoorbeeld door middel van een praktische toets gericht op de betreffende situatie.

3. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN

Bij het vellen en korten van bomen met de kettingzaag moeten de onderstaande persoonlijke beschermingsmiddelen gedragen worden.

- Een veiligheidsbroek die de benen bescherming biedt tegen het in aanraking komen met de draaiende ketting.
- Veiligheidsschoeisel dat ook aan de voorkant van de voet bescherming biedt tegen het in aanraking komen met de draaiende ketting.
- Gehoorbescherming die het geluidsniveau van de kettingzaag dempt.
- Oog- of gelaatsbescherming die kleine rondvliegende houtdeeltjes tegenhoudt.
- Handschoenen die de handen beschermen tegen kou en kleine verwondingen.
- Bij het vellen van bomen een veiligheidshelm die het hoofd bescherming biedt tegen vallen en zwiepende takken.

4. MACHINES EN GEREEDSCHAPPEN

De machines, hulpmiddelen en gereedschappen moeten in goede staat verkeren en geschikt zijn voor de uit te voeren werkzaamheden. Voor de kettingzaag betekent dit onder andere:

- Alle veiligheidsonderdelen op de machine moeten aanwezig zijn en goed functioneren.
- De gebruiker van de machine kan zelfstandig het noodzakelijk onderhoud in het veld verrichten, zoals de beitels van de ketting op de juiste wijze scherp maken.
- Een tophendelkettingzaag mag niet gebruikt worden.

5. OMGEVING

- De aanbieder geeft, voorafgaand aan de gunning, duidelijk de omgevingsrisico's aan, zoals: te verwachten passanten, wegen met verkeer, steile taluds, greppels, veel gevaarlijk dood hout in de opstand.
- De particuliere houtzager zorgt ervoor dat in zijn werkomgeving de passanten niet door zijn werkzaamheden in gevaar gebracht worden. Hij geeft de wijze waarop hij dit doet, voorafgaand aan de gunning, aan de aanbieder aan.
- Tijdens de zaagwerkzaamheden zorgt de particuliere houtzager dat anderen zich altijd op minimaal 2 meter afstand t.o.v. de kettingzaag bevinden.
- Kinderen jonger dan 13 jaar mogen niet in de omgeving van de uit te voeren werkzaamheden aanwezig zijn.

6. OPSLAG EN TRANSPORT

- Het opgestapelde hout moet lager dan 2,5 meter zijn.
- Het opgestapelde hout mag geen gevaar voor het verkeer veroorzaken; dat betekent: als obstakel geen aanrijdgevaar veroorzaken langs wegen of fietspaden en het uitzicht niet belemmeren.
- De transportmiddelen moeten geschikt zijn om het hout veilig te vervoeren.
- De route van het transport naar de aansluiting op de openbare wegen wordt door de aanbieder bepaald.

► Zie ook Arbo infoblad 3 'Veilig stapelen van rondhout' (www.vbne.nl)

7. OVERIGE AFSPRAKEN

Ondertekening

Datum:

Datum:

Plaats:

Plaats:

Naam particuliere houtzager:

Naam aanbieder:

